

Den medeltida dörren från Grytänge

Dendrokronologisk undersökning

av Torbjörn Axelson, juni 2011

Den 21 juni 2011 fotograferade jag den för dendrokronologisk datering redan preparerade ytan av den medeltida dörren från Grytänge [60.225, 14.97778](#) (WGS 84), som finns på Grangärde hembygdsgård i Sunnansjö. Den har tidigare daterats av T. Bartholin (2001-02-15), som anger yttersta ring för 1414 respektive 1395. Jag kommer till samma resultat (även om jag väljer att inte försöka mäta yttersta ringen, och serierna därmed slutar 1413 respektive 1394). Bästa korrelation ($T=5.6$ för a-provet, 6.1 för medelkurvan, Prop2Yrs) fås mot den medeltida dalareferensen "[Dal1350](#)" av T. Axelson och B. Israels, men rimliga korrelationer fås också mot en stor Savonlinna (medelkurva på allt på ITRDB) och mot [SE007 \(Dalarna\)](#). Bartholins bedömning att dörren bör vara tillverkad omkring 1420, finner jag rimligt. Det stöds också av den mätning av 40 ringar jag gjorde på en bild av den nötta kanten på dörren ungefär på mitten, på den sidan som ger yttersta ring 1413, där mest trä ser ut att vara bevarat. Denna korta serie ser ut att täcka samma period som yttersta delen av huvudprovet. Möjligen finns ytterligare några få ottydliga ringar (<5), men det är osäkert. Detta gör att dörrens form torde ha bestämts av virkets ytterkant, vilket gör att man torde våga antagandet att vankanten ligger mycket nära den befintliga träytan.

1969 beskrev Olle Homman dörren och gjorde då bedömningen att den var från perioden 1450-1500 i enligt med paralleller i bl.a Ornässtugan, Rankhyttan och Flintgard på Sollerön. (Numer är Ornäsloftet dendrodaterat till 1503 och Rankhyttan 1492). Det ovanliga och tidstypiska är konstruktionen att sammanfoga med genomgående käppar i hål som borrats igenom båda dörrplankornas hela bredd, innan de sedan tunnats ut till önskad tjocklek. I detta fall blev uttunnningen av virket lite för kraftig, så att käpparna delvis blottades. Att den visar sig vara från omkring 1420 och därmed före det angivna intervall, är intressant, eftersom det helt saknas daterade byggnader från Dalarna från tiden 1367 till 1447.

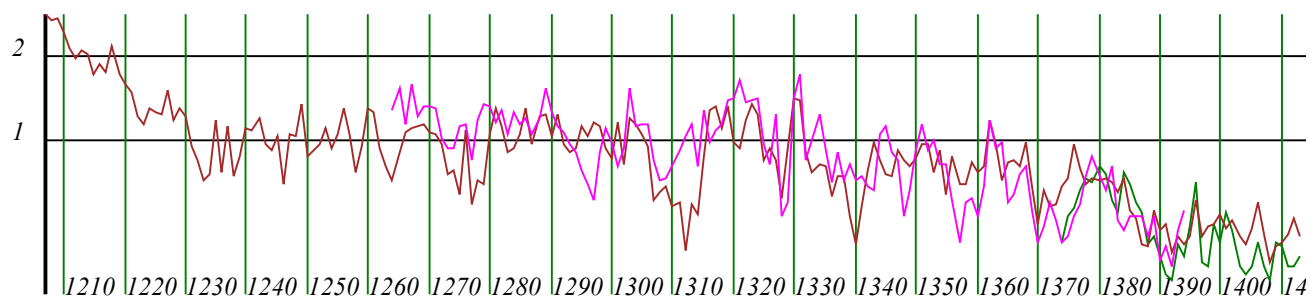
Dörren, framsidan med medeltida beslag

Dörren, baksidan med de blottade käpphålen

Denna och andra dendrokronologiska studier av T. Axelson återfinns på taxelson.se/dendro/obj/

Mätdata (ringbredder)

GRHA 1 Door from Grytänge, Grangärde Hembygdsgård, Dalarna PISY

GRHA 2 Sweden Pinus sylvestris 200 6013N1459E 1207 1413

GRHA 3 T. Axelson

GRHA ##### Note: calibration failed, but same for GRHA1am and GRHA2a. GRHA1a3 may differ.

— GRHA2a, 1264–1394,

— GrHA1am, 1207–1413,

— GRHA1a3, 1374–1413, Measurements from photo of natural surface.